

25 Ιανουαρίου 2013

Οικουμενικά κεκτημένα και οφειλόμενα.

Η ομιλία του Αλέξανδρου Κ. Παπαδερού στο οικουμενικό συμπόσιο

«Ο οικουμενικός διάλογος στον 21ο αιώνα», Θεσσαλονίκη, 14-15/1.2013

Posted on by Μόσχος Γκουτζιούδης

Επιτρέψατε να επαναλάβω αυτό που συνηθίζω να λέγω σε παρόμοιες εκδηλώσεις:

Τιμούν τον εαυτό τους όσοι τιμούν τα άξια τιμής πρόσωπα και γεγονότα.

Με αυτή την έννοια συγχαίρω τους οργανωτές, ευχαριστώ για την πρόσκληση και χαιρετίζω τον φίλο Καθηγητή Πέτρο Βασιλειάδη με λόγια της Α' Επιστολής του Αποστόλου Πέτρου, που νομίζω πως προσπάθησε να κάμει πράξη και προσφορά ο αξίως τιμώμενος:

«έκαστος καθώς έλαβε χάρισμα, εις έαυτούς αυτό διακονούντες ως καλοί οίkonόμοι ποικίλης χάριτος Θεού· εἴ τις λαλεῖ, ως λόγια Θεού· εἴ τις διακονεῖ, ως έξ ισχύος, ἧς χορηγεῖ ὁ Θεός· ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ Θεός διά Ἰησοῦ Χριστοῦ...»
(Α' Πέτρ. 4, 10-11)

Επιτρέψατε ακόμη, παρακαλώ, να εκφράσω τη συγκίνηση που με διακατέχει, καθώς 57 περίπου χρόνια από την αποφοίτησή μου, βρίσκομαι πάλι στη θαλπωρή της Θεολογικής μας Σχολής. Αισθάνομαι πως τής οφείλω απολογισμό για τον τρόπο που χειρίστηκα όσα εκείνη με στοργή μου εμπιστεύθηκε. Αύτα που ακολουθούν ας θεωρηθεί ότι αποτελούν μερική έκπληρωση του χρέους.

Επέλεξα να σας μιλήσω για **οικουμενικά κεκτημένα και οφειλόμενα**, με την ελπίδα, ότι η επισήμανσή τους υπηρετεί σε κάποιο βαθμό τη θεματική ενότητα του παρόντος επιστημονικού συμποσίου: Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΣΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ-ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ-ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ. Ο τίτλος της εισήγησής μου βέβαια είναι δεκτικός ποικίλων ερμηνειών, ιδιαίτερα όσον αφορά στα κ ε κ τ η μ έ ν α. Ως μετοχή του μεσοπαθητικού παρακειμένου του ρήματος «κ τ ώ μ α ι», το κεκτημένο δεν σημαίνει μόνον αυτό που έχει αποκτήσει κάποιος, αλλά αυτό που απέκτησε και το δ ι α τ η ρ ε ί. Αυτή η τελευταία ιδιότητα φανερώνει το κυρίως όφειλόμενο, αλλά και το ευάλωτο, το ασταθές του κεκτημένου.

Ειδικότερα, ως οικουμενικά κεκτημένα νοούνται εδώ θεμελιώδεις πραγματικότητες, πολύτιμες, που, φυλασ-σόμενες και αξιοποιούμενες πρεπόντως, μπορούν να προσφέρουν δημιουργική απάντηση στις εκάστοτε και εκασταχού προκλήσεις, ώστε να συνεχισθεί απρόσκοπτα και αποδοτικά ο οικουμενικός διάλογος και κατά τον 21^ο αιώνα. Ο διάλογος, που είναι άπολύτως αναγκαίος, έπειδή ανήκει στον πυρήνα των οικουμενικών κεκτημένων, αλλά και οφειλομένων. Με τη βεβαιότητα, ότι ο προλαλήσας πολυσέβαστος π. Γεώργιος Τσέτσης δεν θα άφηνε κανένα κενό επί του θέματος –όπως και έπραξε-, καθώς και επειδή θα ακολουθήσουν και άλλες σχετικές εισηγήσεις, αποφάσισα να μην αναφερθώ στον οικουμενικό διάλογο, καίτοι τον υπηρέτησα και ο ίδιος κατά το μέτρον της δωρεάς του Χριστού (Εφες. 4,7). Θεωρώ πάντως και ελπίζω, ότι θα παραμείνει ως το κατ' εξοχήν οφειλόμενο και κατά τον αιώνα που διατρέχουμε ήδη. Νοουμένου βέβαια, ότι ο αιώνας αυτός, όπως και κάθε άλλος, δεν εκλαμβάνεται απλά και μόνον ως πλαίσιο χρονικό, αλλ' ότι νοηματοδοτείται από την εσχατολογική προοπτική του «*πᾶσα γλῶσσα ἔξομολογήσεται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστός εἰς δόξαν Θεοῦ πατρὸς*» (Φιλιπ. 2, 11). Ίσως μάλιστα είναι σωστό να πούμε, πως μόνον η αναφορά στην εσχατολογική αυτή προοπτική αναπτρώνει την επιθυμία και ετοιμότητα για οικουμενικό διάλογο, ακριβέστερα, τον επιβάλλει ως θεοδίδακτο καθήκον.

Το *οικουμενικό κεκτημένο* είναι για την Ορθόδοξη Εκκλησία μας *δικαίωμα* και συνάμα *ευθύνη*. Τόσο στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών, όσο και στο Συμβούλιο Ευρωπαϊκών Εκκλησιών έχουμε συνιδρυτικά δικαιώματα. Ακριβώς από τα δικαιώματα αυτά απορρέουν και οι ευθύνες, οι υποχρεώσεις, τα οφειλόμενα. Οι με όποια ιδιότητα διακονούντες στα διεκκλησιαστικά αυτά σώματα φέρουν βέβαια τις δικές τους προσωπικές ή και συλλογικές ευθύνες. Για το τί είναι όμως τα σώματα αυτά, με ποιούς ρυθμούς και προς ποιά κατεύθυνση πορεύονται, την κύρια, εάν όχι και την αποκλειστική ευθύνη φέρουν οι Εκκλησίες-μέλη αυτών.

Οφείλουμε ευγνωμοσύνη στον Άγιο Θεό, που, σε «*καιρόν εύπρόσδεκτον*», προ εκατό και πλέον χρόνων, ενέπνευσε τούς τότε Προεστώτες τοῦ Οἴκουμνικοῦ μας Πατριαρχείου να δουν καθαρά τὰ ερχόμενα και να πράξουν έγκαιρα τα πρέποντα και αναγκαία. Γιατί έτσι μπορούμε σήμερα να λέμε, πως υπήρξαμε συνεργοί στη συγγραφή και του Προλόγου και του περιεχομένου του πιό λαμπρού κεφαλαίου της

Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας των νεωτέρων χρόνων· της Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ 20. αἰώνα, που δικαίως ἔχει αποκληθεῖ αἰώνας τοῦ Οἰκουμενισμοῦ· δηλαδή τῆς μεγαλύτερης μέχρι σήμερα κοινῆς προσπάθειας – «*ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου*» ἐν μέσῳ ἀνθρωποκτόνων παγκοσμίων πολέμων, – ὑπὲρ «*εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν*», των ὅσον ποτέ ἄλλοτε τόσον κατακερματισμένων και ἐμπερίστατων, και – ὑπὲρ «*τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως*», δηλ. ὑπὲρ ετοιμασίας της «*ὁδοῦ τοῦ Κυρίου*» γιὰ την πραγμάτωση της θείας βουλῆς αὐτοῦ, «*ἵνα πάντες ἐν ᾧσιν*».

Αὐτὸ περίπου ἦταν τὸ οἰκουμἐνικὸ κἐκτῆμἐνο, με τὸ ὁποῖον ανατράφηκε και τὸ ὁποῖο κληρονόμησε ἡ δική μου γενιά ὡς ἀποστολή και ὀφειλή να τὸ διαφυλάξῃ και να τὸ αὐξήσῃ.

Ἐξ ἄλλου, στη Σχολή αὐτή –και σε ἄλλες – εἶχε μάθει ἡ γενιά μου τὸ «*πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπέικετε*» (Ἐβρ. 13, 17). Αναφέρομαι σε ἡγουμένους, ὁ λόγος των ὁποίων ἦταν παραπάνω ἀπὸ σαφῆς, ὅπως εἶναι και ὁ λόγος του σημερινοῦ Πρώτου της Ὁρθοδοξίας Παναγιωτάτου κ.κ. Βαρθολομαίου.

Ἐγραφε π.χ. ὁ μέγας Πατριάρχης Ἀθηναγόρας στις 4-4-1967 μεταξύ ἄλλων και τα εξῆς στον ομιλοῦντα:

«... εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην πλήρη εὐλαβῶν αἰσθημάτων και ἐκδηλώσεων πλουσίας καρδίας και εὐγενῶν σκέψεων και ἰδιαίτερος διὰ τὴν ὑψηλὴν ἀντίληψιν ἐπὶ τῆς ἐνότητος τῶν Ἁγίων τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν, ἐντὸς τῆς ὁποίας σύμπας ὁ Χριστιανικὸς κόσμος διεβίου κατὰ τοὺς πρώτους δέκα αἰῶνας, και τὴν συνάντησιν ἐντὸς τοῦ Ἁγίου Ποτηρίου τοῦ Χριστοῦ.

Τὰ τελευταῖα μεγάλα Ἐκκλησιαστικὰ γεγονότα >

{*υπενθυμίζω: ἴδρυση του Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν και του Συμβουλίου Ἑυρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν, Πανορθόδοξες Διασκέψεις, Χιλιετηρίδα του Αγ. Ὁρους, Β' Σύνοδος του Βατικανού, Συνάντηση Πάπα και Πατριάρχη στα Ἱεροσόλυμα, Ἄρση Ἀναθεμάτων και πολλά ἄλλα*}

> ἀποτελοῦσι κλειῖδας διὰ τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Χριστιανικῆς ἐνότητος. Δημιουργοῦσι δυνατότητας πρακτικῶς ἀνεξαντλήτους. Χαράττουσι, κατὰ Προφητικὸν τρόπον τὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον Ἀνατολή και Δύσις ὀφείλουσι νὰ ἀκολουθήσωσι διὰ νὰ ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὴν ἔκκλησιν τοῦ Κυρίου, ὅπως ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν κοινὴν πίστιν και συνείδησιν, ὅτι εἴμεθα μέλη τῆς αὐτῆς πίστεως και ὀπαδοὶ τοῦ αὐτοῦ Χριστοῦ.

Πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην, ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ ἐπέπεσεν ἐπὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ, φωτίζουσα τὰς διανοίας και θερμαίνουσα τὰς καρδίας αὐτῶν. Ἡ Οἰκουμἐνική Κίνησις προχωρεῖ και οὐδὲν δύναται ἀναστῆλαι αὐτὴν.

Ἐξ ἄλλου, διερχόμεθα ἡμέρας μεγάλας και πᾶς Ὁρθόδοξος Χριστιανός, και δὴ Θεολόγος, θεματοφύλαξ τῶν χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, βοηθεῖ τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ, ἥτις σήμερον ἀκούει τὴν ἄνωθεν φωνήν, ζητοῦσαν τὰξιν Προφητῶν, και οὐ μόνον προβλεπόντων και προλεγόντων τὰ μέλλοντα γενέσθαι

άσφαλῶς, ἀλλὰ καί θαρραλέως προετοιμαζόντων τὴν ἔλευσιν αὐτῶν, ἐν χρόνῳ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ Κυρίου...». Σαφέστατη και αυθεντική η αναφορά στα ἤδη τότε κεκτημένα και οφειλόμενα!

Δέν ἔχω τὴν τόλμη, τὴν πρόθεση, ἀλλ' οὔτε και τὴν ἀρμοδιότητα βέβαια, να ἐπιχειρήσω κλείσιμο των λογιστικῶν βιβλίων του 20οῦ αἰῶνα, τῆς κατηγορίας ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΣ, να λογαριάσω κέρδη και ζημιές, μπερδεύοντας ἐνδεχομένως «ομολογίες πίστεως» με τὴ λογικὴ τραπεζικῶν ομολόγων. Οὔτε θα προχωρήσω σε ἐξαγωγή συμπερασμάτων για το ποιοί και πόσο φέρονται κερδισμένοι, ποιοί χαμένοι και πόσο. Ὅσα μπορῶ και οφείλω να καταθέσω συμπερασματικά μέ βάση τὴν ὅποια προσωπική ἐμπειρία και γνώση, συνοψίζονται στα ἀκόλουθα- και αὐτά μόνον ἐνδεικτικά βέβαια:

Πρώτον: Οικουμενισμός σημαίνει ἀγώνας για τὴν προαγωγή και ἀποκατάσταση τῆς ἐνότητας. Πραγματικό κέρδος καταγράφεται ἐκεῖ, ὅπου σημειώνεται ἕνα βήμα προς τα πρόσω. Κανείς καλοπροαίρετος δὲν μπορεῖ να ἀγνοήσει, ὅτι, με τὴ χάρις του Θεοῦ, ἔχουν πραγματοποιηθεῖ τεράστια βήματα προς τὴν κατεύθυνση αὐτή.

Δεύτερον: Θεωρῶ ὅτι σε ὅλη αὐτὴ τὴν προσπάθεια ἦταν θετική ἡ συμβολὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, χωρίς καμιὰ ζημία και κανένα συμβιβασμό στα τῆς πίστεως. Και ἀκόμη, ὅτι ἡ ὑπέρβαση τῆς ἀπομονωτικῆς ἐσωστρέφειας εἶναι ἕνα ὀρθόδοξο οἰκουμενικό κεκτημένο, ἀξιοποιήσιμο και στο μέλλον, χάριν του κοινού σκοποῦ.

Τρίτον: Αν στην πορεία εμφανίσθηκαν κάποιες δυσκολίες για την Ορθοδοξία, αυτές κατά το πλείστον δεν προήλθαν από τους ετερόδοξους αδελφούς. Προήλθαν από τη δική μου ίσως ανεπάρκεια και από αστοχίες άλλων ορθοδόξων συνεργών στο οικουμενικό έργο.

Μπορούμε, νομίζω, να μιλούμε για **θετικά** και **αρνητικά** οικουμενικά κεκτημένα. α) Ως **θετικά** χαρακτηρίζουμε όσα έχει αποφέρει η προς αλλήλους κίνηση των χριστιανών εν πνεύματι υπακοής στο «*μείνατε ὡδε καί γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ*» (Μτθ. 26,38), «*μείνατε ἐν ἐμοί καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν*» (Ἰωάν. 15, 4), «*μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ*» (Ἰωάν. 15, 9), περιπατούντες αξίως «*τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης...*» (Εφεσ. 4, 1-3).

Με αυτό το φρόνημα και με αυτή τη βούληση, την προσευχή, την ελπίδα, την έμπρακτη αλληλεγγύη, κινήθηκαν προς αλλήλους παγκοσμίως μυριάδες χριστιανών διαφορετικών παραδόσεων. Άς κρατήσουμε αυτό το σημείο. Οικουμενικό κεκτημένο δεν είναι μόνον ό,τι συμβαίνει σε επίσημα όργανα και στα υψηλά επίπεδα. Είναι και το απλό, το καθημερινό, το προσωπικό, ο μικτός γάμος π.χ., η μια και μοναδική στιγμή της συνάντησης των δύο ή των τριών στο όνομα Εκείνου (Ματθ. 18, 20) –με άλλα λόγια, ο κόκκος σινάπεως, που δείχνει προς τη βασιλεία των ουρανών (Ματθ. 13,31). Ως άνθρωπος και ως θεολόγος αδυνατώ να ερμηνεύσω αυτή την αμοιβαία κίνηση ως επίτευγμα ανθρωπίνης μόνον θέλησης και ενέργειας. Πιστεύω σταθερά πως η συγχωρητική και αγαπητική αυτή κίνηση, όπου εκδηλώθηκε και όπου συνεχίζει να εκδηλώνεται, τελεσιουργείται «*ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος*» και ότι κάθε ανθρωποκεντρική ερμηνεία, αποτίμηση και γενικευτική κατάκρισή της αποτελεί εθελουφλία, που ενίοτε φθάνει στα όρια της βλασφημίας. Η Οικουμενική Κίνηση είναι, επαναλαμβάνω, το μέγιστο και πολυτιμότεο εκκλησιαστικό κεκτημένο του περασμένου αιώνα· η δε τήρηση, η εμβάθυνση, ο εμπλουτισμός και η στερέωσή του συνιστούν το πρώτο και κύριο **οφειλόμενο** των χριστιανών κατά τον τρέχοντα 21^ο αιώνα. Η Ορθοδοξία γενικώς και οι επιμέρους Ορθόδοξες Εκκλησίες, λέγω και πάλι, κέρδησαν πάρα πολλά, πνευματικά και υλικά, σ' αυτή την πορεία. Ακόμη και πολιτική στήριξη σε κρίσιμες ώρες. Ουδείς φόβος δικαιολογείται. Η δε οφειλόμενη ευγνωμοσύνη δεν επιτρέπεται να δηλητηριάζεται από τοξικά απόβλητα της όποιας φθονερής και εσκοτισμένης διάνοιας, που παραπληροφορεί, παραπλανά και τρομοκρατεί το λαό μας.

β) Υπάρχουν όμως και τα **αρνητικά κεκτημένα**: δηλαδή κάθε τι, που φαίνεται και ίσως είναι ανυπακοή, ακόμη και πρόσκομμα στη θεία βούληση «*ἵνα πάντες ἐν ᾧσιν*» (Ἰωάν. 17,21). Είναι και αυτά οικουμενικά κεκτημένα με την έννοια, ότι αποτελούν αρνητικά επακόλουθα και συνοδά της Οικουμενικής Κίνησης φαινόμενα, πού παρατηρούνται από την αρχή, διαρκώς και παντού. Προσωπικά προσπαθώ πάντοτε να διακρίνω σ' αυτά και κάποια αγαθή πρόθεση προληπτικής επισήμανσης κινδύνων από τυχόν υπερβολική οικουμενική αισιοδοξία ή από περιπλάνηση του νου και της καρδιάς σε ακρώρειες των περί την πίστη και την τάξη της Εκκλησίας.

Δεν αποκρύπτω όμως, ότι θλίβομαι όταν βλέπω και ακούω σεβαστούς κατά τα άλλα και προσφιλείς πατέρες και αδελφούς, να αυτονομούνται και να αυτοαναγορεύονται σε κριτές και δη και επικριτές πάντων ανθρώπων και πασών δράσεων, ακόμη και αποφάσεων πανορθόδοξων Διασκέψεων και εκκλησιαστικών Συνόδων, να συνασπίζονται συστρατευόμενοι εναντίον δήθεν απειλών κατά της αμωμήτου Ορθοδοξίας μας, αντιπαρερχόμενοι τον πρώτο και κύριο πραγματικό κίνδυνο, που είμαστε ενίοτε εμείς οι ίδιοι με τους φανατισμούς, τις ακρότητες και τις όχι σπάνια όλως ιδιοτελείς επιδιώξεις μας. Μάλιστα το -πρωτίστως ελλαδικό- φαινόμενο του εξακοντίζουν αθρόως και ατάκτως μύδρους επί αιρέσει, ακόμη και αναθέματα *urbī et orbī*, αδιακρίτως και αυθαιρέτως, προπαντός δε η παρατεινόμενη -φαινομενική, θέλω να ελπίζω-, απάθεια των εχόντων την εξουσία και την ευθύνη για την εκκλησιαστική ευπρέπεια και ευταξία, κάνουν δυστυχώς πολύ επίκαιρη την ανησυχία του Μεγ. Βασιλείου, μήπως και σήμερα «***είς παντελή σύγχυσιν ἔλθη τὰ τῆς Ἐκκλησίας πράγματα***» (PG 32, 400B). Η σύγχυση αφορά επίσης στις προτεραιότητές μας ως ποιμένων και ως θεολόγων. Τί είναι και τί οφείλει νά είναι σήμερα πρώτο, τί δεύτερο στη φροντίδα μας; Πόσο μας προβληματίζει το ερώτημα, μήπως μεριμνούμε και τυρβάζουμε περί πολλά δευτερεύοντα, την ώρα που «*ένός ἔστι χρεία*»; (πρβλ. Λουκ. 10, 41-42). Θα μού πείτε· τί μας νοιάζει, αν συνεχίζουν να εγκαταλείπουν τις Εκκλησίες Καθολικών και Προτεσταντών μαζικά οι άνθρωποι; Εμείς καλά πάμε. Κηδείες γίνονται. Μνημόσυνα επίσης, μοιάζει να γεμίζουν οι ναοί μας – πόσο τραγικό, αλήθεια, η κατ' εξοχήν Εκκλησία της Αναστάσεως, να φαίνεται ζωντανή χάρη στο θάνατο!

Στο μεταξύ:

Η αθεΐα οργανώνεται παγκοσμίως, τί γίνεται στην Ελλάδα; Ο αγνωστικισμός κατακυριεύει Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Εργαστήρια παγκοσμίως – εξαιρείται το Αριστοτέλειο μήπως; Η διαφθορά κατατρώγει το κοινωνικό σώμα της Ελλάδος, δεν είναι τούτο πρόβλημα της Εκκλησίας; Ακούστηκε καμιά τόσο δυνατή φωνή, ώστε να φθάσει και στο Εθνικό Κοινοβούλιο και στον πρώτο Δήμο της χώρας και να υπενθυμίσει:

ΤΑΔΕ ΛΕΓΕΙ ΚΥΡΙΟΣ, ΠΑΝΚΡΑΤΩΡ;

Υπάρχει καμιά αμφιβολία, για το ότι αν ο Απόστολος Παύλος απηύθυνε σήμερα επιστολή προς τους Θεσσαλονικείς και προς όλους τους Έλληνες, θα μιλούσε πολύ αυστηρότερα για το *μυστήριον της ανομίας (Β' Θεσ. 2,7)*, το οποίο ενεργείται απροκαλύπτως και αναισχύντως στην Ελλάδα των Ελλήνων Χριστιανών; Είμαστε συνεπείς στον όρκο και τη διαβεβαίωσή μας, όταν αυτά και τόσα άλλα δεν είναι ούτε πρώτα, ούτε δεύτερα, ούτε τρίτα στις προτεραιότητές μας, αλλά άλλα, πάσης φύσεως θεολογούμενα ή και ιδιοτελώς διαφιλονικούμενα, που απλώς αφήνουν το χρόνο να γλιστρά μέσ' από τα χέρια μας και από τη ζωή μας, ματαιώς;

Οι κίνδυνοι αυτοί, αισθητοί πλέον και ορατοί, θεωρώ ότι είναι επείγουσα ανάγκη να αντιμετωπισθούν ως πρώτο οφειλόμενο και μάλιστα όχι μόνον ως ελλαδικό, αλλ' ως πανορθόδοξο εκκλησιαστικό πρόβλημα, όπως είναι πράγματι. Να αντιμετωπισθούν αν

όχι πιό δραστικά, έστω μέσω επίμονης και επίπονης ίσως διαλογικής διαδικασίας, που θα υπακούσει στο «*άποθέμενοι τό ψεύδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετά τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἑσμέν ἀλλήλων μέλη.*» (Εφεσ. 4, 25), με μόνη επιδίωξη τήν «*οἰκοδομήν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ*» (Εφεσ. 4, 12).

Να προσθέσω στο σημείον αυτό, ὅτι θλίβομαι ιδιαίτερα και για την τραγικότητα κάποιων συνανθρώπων μας, Ελλήνων και αλλοδαπών Ορθοδόξων, που επί χρόνια υπηρέτησαν με ζήλο την οικουμενική υπόθεση, από ηγετικές θέσεις ορισμένοι, αλλά μόλις τους απέσυρε η Εκκλησία τους από αυτή την αποστολή, μεταμορφώθηκαν αιφνιδίως σε δεινούς διώκτες κάθε οικουμενικής ιδέας και προσπάθειας. Προς παρόμοια συμπεριφορά οδηγεί άλλους ο ψυχοφθόρος φόβος έκπτωσης στην ασημαντότητα και την αφάνεια. Όποιος παραδίδεται στο φόβο αυτό, υποκύπτει εύκολα στον απατηλό πειρασμό της αναμέτρησης με τους μεγάλους και τα μεγάλα, προσδοκώντας ὅτι ἔτσι θα προσθέσει κάποιους πόντους στο μπόι του. Εμφανίζεται ως αρμόδιος και αποφαίνεται επί παντός επιστητού, αλλά και επί των επέκεινα του επιστητού!... Και γίνεται και αυτός κριτής και επικριτής πάντων και πασών, χωρίς να συνειδητοποιεί ὅτι εκεί που εξαντλείται το σοβαρό και το υπεύθυνο, τη θέση τους καταλαμβάνει το γελοίο, ενίοτε και το τραγικό. Γιατί ο πειρασμός μπερδεύει ενίοτε ζήλο, ματαιοδοξία και υστεροφημία. Και αυτή μοιάζει, αλίμονο, με την ομορφονιά του ποιητή, την *α θ α ν α σ ί α*, που 'ναι «**σκληρή σαν του θανάτου τη γροθιά**», γιατί ενώ την αγαπήσανε «*στον κόσμο βασιλιάδες, ποιητές*», εκείνη «*ένα κλωναράκι δυόσμο δεν τους χάρισε ποτές*» (Νίκος Γκάτσος).

Να προσθέσω κάτι ακόμη: Το Ευρωπαϊκό γίνεσθαι έχει τεράστιες μακροπρόθεσμες, ίσως και τελεσιδικές συνέπειες για την Ορθοδοξία και ολόκληρο το Χριστιανισμό. Όχι κατ' ανάγκην καταστροφικές. Ούτε όμως και αυτή η κοσμογονική αλλαγή φαίνεται να ανήκει στα ενδιαφέροντα και στις προτεραιότητες μερικών. Είδατε ίσως και σεις την πρόσφατη τελετή απονομής του Βραβείου Νόμπελ Ειρήνης στους ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν γνωρίζω αν συμφωνείτε, εγώ πάντως είχα την αίσθηση, ότι και μόνο μια φορά αν εξεστόμιζε κάποιος από τους ομιλητές τη λέξη Θ ε ό ς, θα ακολουθούσε πανικός και το «απού φύγει-φύγει!»- αυτό επιβάλλει η απόλυτη θρησκευτική ουδετερότητα. Υποθέτω όμως, ότι όλοι αυτοί οι πολιτικοί μας ηγέτες, όπως και αμέτρητοι άλλοι, ομόδοξοι, ετερόδοξοι και ετερόθρησκοι ακόμη έχουν επισκεφθεί το ταπεινό Φανάρι ή θα επιθυμούσαν να το πράξουν, θέλοντας να ακούσουν έναν έστω λόγο από το στόμα του Πατριάρχη –πού γνωρίζει καλά πότε και πώς και σε ποιόν θα πει τί! Ε, και αυτόν ακόμη τον Πατριάρχη να τον ευτελίσουν θέλουν μικρομεγαλίστικοί τινες, για να σώσουν τήν δήθεν από αυτόν απειλούμενη Ορθοδοξία! Κύριε, ελέησον!

Παρά πάντα ταύτα και άλλα πολλά, είθε να μένει παραμυθία και οδηγός μας η προς τους Θεσσαλονικείς νουθεσία του Παύλου:

«εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς...νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους,

παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν,

μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας.

Ὅρᾳτε μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῶ,

ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας.

Πάντοτε χαίρετε, ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε·»

(Α' Θεσ. 5, 13-17).

Και εγώ σας ευχαριστώ!